

Drazí čtenáři Literky,

april jako by neměl konce. Budeme si zvykat na červnové mrazíky? Je to pár dnů, co hrozily povodně a Svitava je náhle na minimálním průtoku. Od jedné krajnosti ke druhé, jak v nebi, tak i na zemi. Na hradě i v podhradí jedna nevšední situace. Scházejí očistné úsměvy ve tvářích, přibývá schválností i extrémů, neubývá zákulisních tahů, vrtění psem a her, kterým nerozumí ani jejich aktéři. Absurdní drama stalo se skutečností, součástí novinových textů. V Památníku se návštěvníci výstavy Josef Kainar 1917 – 1971 mohou ledasco dozvědět nejen o prvním tuzemském absurdním dramatu Král Ubu aneb Dršťky nebudou, ale i o Kainarově hře Akce Aibiš, pojednávající (před padesáti lety v roce 1947!) o hrozbě zneužívání politické moci. Chceš-li skončit, poříd' si vlastní noviny s oddanými redaktory, nabádá prý politiky jeden z vtipů, kolujících aktuálně sněmovnou. Blíží se volby, billboardy plní návsí, parky i ulice. Aby měli řidiči, stojící v kolonách, co dělat, navrhnul v minulých dnech exministr dopravy Petr Bendl, přílepkiem k zákonu o pozemních komunikacích, zachovat velkoplošnou reklamu u silnic první třídy „na katastrálních územích měst a obcí“. Vychytralost billboardové lobby spočívá v tom, že katastr města nekončí za cedulí „konec obce“, ale až na okraji katastru vsi sousední. A to jsme se těšili, že luka a pole už letos nezaplevelí vyžehlené tváře s hesly slibujícími nemožné do dvou let. Zatím se nehlasovalo, ale „budou volby“. Leč dosti pesimismu. Zdrojem dobrých zpráv jsou například statistiky Svazu českých knihkupců a nakladatelů. Podle loňského výročního šetření vzrostl tuzemský zájem o audioknihy meziročně o impozantních 30 procent! Co jiného, když popojíždíte v koloně, než poslouchat klasické drama nebo herecky dobře tlumočenou oblíbenou či novou knihu. Jen více uzavírek a také snížit sazbu DPH na elektronické knihy! To sice zatím žádá z partají nenabízí, nicméně volit je třeba a volbu pečlivě zvážit. Příjemný start do léta s dobrou knihou, třeba dárkem za vysvědčení, přeje Libor Kalina

Jaroslav Holoubek

...
Už zas tě vyzbrojuji
k příštím revolucím
lásko

tady nebude nikdy klid
Komu mám ještě dneska
něco vykládat o lepším životě
když už básně nečtou
ani ti
co nechtěj jen přežít

3 otázky pro Libora Kalinu

Jako kurátor v minulých dnech zahájené výstavy Josef Kainar 1917 – 1971 jste nad jeho verši, fotografiemi, kresbami, novými příspěvky a dramatickými texty trávil hodně času. Co bylo největším překvapením?

Do výčtu bych asi měl ještě doplnit filmové záznamy zprostředkující Kainarův civilní projev a také vzpomínky pamětníků, ať psané nebo živé. Ale abych odpověděl na položenou otázku, velmi mne oslovila jeho poezie reagující na folklór. Verše psané na žudro, jsou vlastně živým ohlasem písní Moravských, mohu-li parafrázovat Čelakovského sbírky. Potvrzením spíše tušeného pro mne byla Kainarova lidovost a bezprostřednost, prostupující kompletně celou jeho tvorbou, nejen básnickou. A srovnatelným zážitkem je pochopitelně také objev posledních jeho veršů, tedy rukopisných textů pro rockové album Kuře v hodinkách skupiny Flamengo.

Vladimíru Mišíkovi muzikanti vyčítali, že se zapletl s komunistickým básníkem...

Vždy je zlé, když se s vaničkou vylévá i dítě. Nehledě na fakt, že Kainarovy takzvané angažované verše, výrazně převyšovaly dobovou produkci svojí kvalitou. Řada dnes čítankových autorů se od svého soupeření s komunistou Kainarem v padesátých letech posléze distancovala. Teprve s odstupem, už bez ideologických cejchů, se ukáže, zda i oni ještě po půlstoletí osloví nové čtenáře, jako se to daří stále vydávanému a hojně interpretovanému Kainarovi.

Můžete odhadnout, jako znalec veršů Josefa Kainara, že si jej pro sebe a své posluchače objeví nějaký Mišíkův či Plíhalův následník?

Znalec, no několikrát jsem se snažil si jeho básničky pečlivě přečíst, dokonce i s úvahou, zda by se některá dala zpívat a tedy zhudebnit. Na rozdíl od samotného Kainara, Vládi Mišíka, Karla Plíhala, Vlasty Redla nebo Zuzany Navarové nejsem zpěvák, ani skladatel ani muzikant. Přesto věřím, že si jej pro sebe objeví i další generace interpretů. Už pro jedinečnou hudebnost jeho poezie. Dokonce si myslím, že se Josef Kainar klidně mohl stát zpívajícím básníkem typu Jacqua Brela nebo Bulata Okudžavy, pokud by se dožil folkové éry.

PaedDr. Libor Kalina (1959), vedoucí Památníku písemnictví na Moravě, autor výstavy Josef Kainar 1917 – 1971.

Porota Skryté paměti hlasovala

Od vyhlášení letošního 11. ročníku literární soutěže Skrytá paměť Moravy uplynulo více jak půl roku. Do Památníku putovaly v průběhu celé zimy a v prvním jarním měsíci objemné obálky, naplněné soutěžními texty mladých pisatelů. Koncem března byla soutěž uzavřena a literární prvotiny předány odborné porotě. Letos pracovala ve složení doc. Mgr. Radek Malý (předseda), doc. PhDr. Věra Linhartová, CSc., Ing. Libuše Nivnická, Mgr. Jan Němec a PhDr. Vojen Drlík. V prvním květnovém týdnu zasedala porota v prostorách Knihovny Jiřího Mahena v Brně a hned několikrát hlasovala. Jednoznačná byla volba předsedy poroty. Bohatá diskuse pak provázela výběr finalistů literárního klání. Vybrat z velkého počtu přihlášených prací (186 příběhů) nebylo vůbec jednoduché, zejména když všichni porotci postupně konstatovali, že na hodnocení nepřicházejí s vizí jednoznačných favoritů. Výsledky hlasování porotci nakonec zalepili do obálek, takže jména nominovaných finalistů a vítězů 11. ročníku Skryté paměti

Moravy budou vyhlášena až 16. června odpoledne na tradičním setkání soutěžících na Slovanském hradišti v Mikulčicích. Více o soutěži v příštím letním dvojčísle Literky. (mš)

Ferda s Jonatánem na cestách

V pondělí 22. května se Ferda s Jonatánem opět vypravili na cestu. Oba Večerníčkoví hrdinové odcestovali z Rajhradu směrem do hor, konkrétně do Jeseníku, přesněji do Vlastivědného muzea Jesenicka. To bude od 30. května až do konce prázdnin hostit

úspěšnou výstavu Památníku Od Ferdy po Jonatána z roku 2014. Blíže se již měli možnost v minulém roce seznámit s pohádkovými postavami, mimochodem narozenými na Moravě, také děti v Plzeňském kraji. Stalo se tak v Muzeu jižního Plzeňska v Blovicích, kde se pohádkové bytosti zabydleli na tři jarní měsíce v tamních zámeckých prostorách. Nedílnou součástí výstavy Od Ferdy po Jonatána je její doprovodný interaktivní program, postavený sice na příbězích z knížek, ovšem ukazující také vlastnosti a přednosti přírodních předloh lišky Bystroušky, medvědů Kuby a Kubikuly, kocoura Modroočka, krysáků Huberta a Hodana a řady dalších zvířecích postaviček. (k)

Tajemství zlatého klíčku

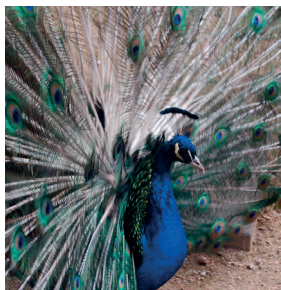
Literární svět zná nesmrtelná díla, trvale aktuální pro svou obrazovost a inspirativnost. Patří mezi ně Robinson, Guliverovy cesty, Alenka v říši divů a za zrcadlem a také Pinocchiova dobrodružství. „Příběh dřevěné loutky“ zaujal malé čtenáře již na počátku 19. století. Ital Carlo Lorenzini, píšící pod pseudonymem Carlo Collodi, vdechnul život Pinocchiovi v roce 1880. Jeho klasické dílo vyšlo v 30. letech 20. století v úpravě ruského spisovatele A. N. Tolstého jako „Zolotoj ključik“ s novými dějovými linkami. Příběh dřevěného panáčka se zdál být ideální látkou pro loutkáře. V tuzemsku uvedla svého „Nosáčka“ Městská loutková scéna v Českých Budějovicích až v roce 1941. Na moskevské scéně byla v roce 1953 uvedena dramatizace Tolstého předlohy, hra E. Borisovové Buratino čili Tajemství zlatého klíčku. Na naše loutkové scény vstoupila hra E. Borisovové v překladu Míly Mellanové a dramaturgické úpravě

Josefa Kainara v Loutkovém divadle Radost v roce 1955 s velkým diváckým úspěchem. S loutkami – Jasánkem, Malvínou, Drobečkem nebo Pierotem z inscenací Tajemství zlatého klíčku (60. – 80. léta 20. století) se návštěvníci mohou setkat ve výstavě Josef Kainar (1917 – 1971) a také v jejím samostatném oddílu s názvem Říkadla a Zlatovláska v jiné části Památníku, kde evokují poetičnost a krásu loutkářského umění. (mš)

Na ptáky jsme krátký...

O záchranné ptačí stanici v sousedství areálu rajhradského benediktinského kláštera, kde sídlí rovněž Památník písemnictví na Moravě, pozorní čtenáři Literky už vědí. Svě kořeny zde má také páv Bedřich I., vlastně Frederich Erste von Stift Raygern. O rok starší Bobina II. správněji Theofilía von Milotitz bei Gaya se „přivdala“. Pávi bývají vítanou ozdobou zahrad památkových objektů. Klášterní kvadratura v Rajhradě však nemá ani čtvrt hektaru, deset současných pavích nájemníků má obrovské kouzlo pro návštěvníky, zejména při toku.

Hlasité paví volání však není ideální zvukovou kulisou. Naštěstí se už schyluje k převozu mladých jedinců do Buchlovic. Až do včerejšího dne jsem se chlubil, že u nás v zahradě bydlí sojky, věc ve městě nebyvalá. Už jejich barevná pírká tolik neobdivuji. Vzaly totiž útokem truhlík s ranými jahodami, kterým tolik přálo květnové sluníčko. Tak se musím vypravit za chutí čerstvých plodů na „Zelňák“. Ani městské sojky totiž na trh netrefí. (k)

Host do domu I. a II.

Výstava s názvem **Host do domu – příběh literárního časopisu** naplnila v dubnu galerijní místnost Moravské zemské knihovny v Brně. Návštěvníkům přiblížila historii a vývoj fenomenálního moravského literárního časopisu. Základ výstavy připravil v roce 2014 Památník písemnictví na Moravě k šedesátému výročí založení redakce pod názvem **Host do domu – Sen o svobodě**. Zájemci o literární a společenské dění mezi roky 1954 a 1971 mohli nejprve v Rajhradě a nyní i v Brně obdivovat dokumenty spjaté s redakční

prací, korespondenci s autory a recenzenty, ilustrátory, karikaturisty a fotografy. Zájmu se těšily zejména vzpomínky pamětníků, medailony výtvarníků a dobové fotografie zachycující Jana Skácela, Oldřicha Mikuláška, Olega Suse a další členy redakčního okruhu. Vítaná možnost začíst se do Hosta do domu přinesla zjištění, že časopis je čtivý i po mnoha letech zásluhou tvořivé atmosféry a odborného úsilí „ostrůvku tvůrčí svobody“ z bezmála legendárních 60. let minulého století. (mš)

Jak se dělá galerie?

Co je to vlastně galerie a k čemu slouží? Jak vzniká výstava? Co dělá kustod nebo kurátor? – Odpovědi i na další otázky se dozvědí nejen malí čtenáři v knížce s názvem **Jak se dělá galerie**. Bohatě ilustrovaný titul přibližuje přitažlivou formou svět muzeí a galerií, dává nahlédnout do historie jejich vzniku i tajemných zákoutí muzejních budov. Kreativní trio autorů Ondřej Chrobák, Rostislav Koryčánek a Martin Vaněk sestavilo texty tak, aby zaujaly dětské obecnstvo a přiblížily mu muzejní pojmy i práci v kulturních institucích. Zásluhou obrázků Davida Böhma je kniha srozumitelná a atraktivní. Sami autoři v úvodu píší, že čtenáři v publikaci najdou

3 oddíly – historii galerií, funkci galerie a jak připravit výstavu – a k tomu ještě bonus v podobě fiktivní recenze výstavy. Po přečtení budou noví fandové umění vědět, že kurátor obvykle nemá nic společného s šípovým jodem kurare, navíc neotravuje nikomu život, ale dle latinského slova curare (starat se, pečovat) ošetřuje muzejní sbírky. Tento publikační počín Moravské galerie v Brně lze hodnotit velice kladně, zejména pro záměr představit muzejní a galerijní budovy jako místa plná her, zábavy a poučení. (mš)

Koncert KAINAR REBORN

Ve čtvrtek 29. června by Josef Kainar slavil sté narozeniny. Jak jinak si připomenout jubileum básníka, který miloval hudbu a proslul téměř absolutní muzikálností svých veršů, než koncertem. V rámci výstavy Josef Kainar 1917 – 1971 v Památníku písemnictví na Moravě provedou ve středu 7. června od 17.00 hodin svůj komponovaný pořad s názvem KAINAR REBORN aneb jen pár básní, písní a blues studenti 3. ročníku hudebně dramatického oddělení

Konzervatoře Brno v kapitulní kapli rajhradského opatství. Mimo jiné zazní Kainarovy písničky Harfy v nebi a Bledej gentleman spolu s řadou dalších textů, zhudebněných básní a veršů, interpretovaných nejmladší uměleckou generací, která pro sebe objevuje odkaz nesmrtelného moravského barda. Návštěvníci si budou moci přímo v koncertní síni prohlédnout originály textů, které Josef Kainar v závěru života napsal skupině Flamengo pro album Kuře v hodinkách. (k)

Probíhající a připravované akce

22. 3. 2017–25. 2. 2018 Cyrilometodějský Velehrad

Putovní výstava Slováckého muzea v Uherském Hradišti, připravená k 1150 výročí příchodu Konstantina a Metoděje na Velkou Moravu.

5. 4.–5. 11. 2017 Dobrodružství abecedy II.

Úspěšná interaktivní výstava loňského roku je opět přístupná pro rodiny s dětmi a školní kolektivy. Dětské návštěvníci jistě ocení možnost seznámit se s vývojem písma, napsat si text na mechanickém psacím stroji, zkusit si vytisknout některá slova v hlaholici nebo ověřit si právě získané znalosti vypracováním pracovních listů.

12. 4.–12. 11. 2017 Josef Kainar 1917 - 1971

Znamé i neznámé životní a tvůrčí osudy hudebníka, básníka, dramatika, karikaturisty, kreslíře a autora písňových textů. Připomenutí odkazu moravského autora, který svůj um částečně podřídil dobovým ideálům.

19. 4.–12. 11. 2017 Říkadla a Zlatovláška

Interaktivní expozice pro předškoláky a malé školáky. Seznámení se sveseými verši, rýmy a pohádkovými motivy v tvorbě Josefa Kainara. Edukační program pro mateřské a základní školy, příměstské tábory a zájmové kroužky.

14. 6. 2017 od 16.00 hodin StřeDění - Kainarovo Kuře v hodinkách

Další díl podvečerního setkání s živou literaturou v Památníku bude tentokrát věnován posledním veršům Josefa Kainara. V samém závěru svého života je napsal pro skupinu Flamengo v čele s Vladimírem Mišíkem, když v roce 1971 připravovali posléze legendární „bigbeatové“ album Kuře v hodinkách.

Literka,

Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě
Kláster 1, 664 61 Rajhrad, tel.: 547 229 136

Odpovědný redaktor: Libor Kalina

Vychází jedenáctkrát ročně, č. 5, ročník 11, 1. 6. 2017
MK ČR E 21218

Muzeum Brněnska, příspěvková organizace, IČ: 00089257

Muzeum Brněnska
Příspěvková organizace

PAMÁTNÍK
PÍSEMNICTVÍ
NA MORAVĚ